

Üniversite Öğrencilerinin Üniversiteyi Seçme Nedenlerinin İkili Karşılaştırma Yöntemiyle Ölçeklenmesi (Hacettepe, Siirt ve Aksaray Üniversiteleri Örneği)

Scaling the Students' University Selection Reasons by Using Pairwise Comparison Method (Hacettepe, Siirt and Aksaray Universities)

Levent YAKAR¹Metin ODABAŞ²Ceylan GÜNDEĞER³

Başvuru Tarihi: 29.03.2016

Yayına Kabul Tarihi: 28.05.2016

Özet: Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin üniversiteyi seçme nedenlerini ikili karşılaştırma yöntemiyle belirlemektir. Çalışma 2012 yılında Hacettepe, Siirt ve Aksaray üniversitelerinde okuyan öğrencilerin katılımıyla yürütülmüştür. Çalışmada kullanılan anket formunda öğrencilere ait demografik bilgilerin yanında öğrencilerin üniversiteyi seçmelerinde etkili olduğu sonucu düşünülen yedi boyut yer almıştır. Uygulamada analize uygun görülen veri sayısı 863'tir. İkili karşılaştırma yöntemine göre tüm öğrenci grubunun tercihlerindeki en önemli faktörün puan sıralamasındaki yeri olduğu görülmüştür. Hacettepe Üniversitesi öğrencileri için üniversitenin eğitim kalitesi birinci sırada önemliken; Siirt ve Aksaray Üniversiteleri öğrencileri için aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması en önemli faktördür. Diğer bir bulgu ise okul tercihinden memnun olan ve olmayan her iki öğrenci grubu için üniversite tercihindeki en önemli faktör puan sıralaması olarak görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: *üniversiteyi seçme nedenleri, ölçekleme, ikili karşılaştırma yöntemi*

Abstract: The purpose of this research is to determine the reasons of selections of university by pair-wise method. This study is carried out with participants of university students in Hacettepe, Siirt and Aksaray in 2012. Questionnaire includes both demographical information of students and seven factors thought as effective on selecting a university. For study 863 data are seen as appropriate. According to the results of analyses for pair-wise methods, score ranking placement is seen as the most important factor by all students. For Hacettepe University students university's quality of education is seen in the first place, for Siirt and Aksaray Universities's student's be in same or closer city to family is seen as the most important factor. Another result, score ranking placement is seen the most important factor for students who are glad or not glad with their choice.

Keywords: *the reasons of selections of university, scaling, pair-wise comparison method*

Giriş

Günümüzde üniversiteler, toplumların bilimsel, ekonomik, teknolojik, sosyal ve kültürel gelişimlerinde önemli bir rol üstlenmektedir. Üniversite, bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim - öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumudur (Yükseköğretim Kanunu, 1991). Üniversiteler toplumsal ve bireysel yaşam kalitesini iyileştirmek için

¹ Adres (Tüm yazarlar için) :Hacettepe Üniversitesi, Beytepe Yerleşkesi, Eğitim Bilimleri Bölümü 06800, Beytepe, Ankara, l_yakar@hotmail.com

² Adres (Tüm yazarlar için) :Hacettepe Üniversitesi, Beytepe Yerleşkesi, Eğitim Bilimleri Bölümü 06800, Beytepe, Ankara, m.odabas@hacettepe.edu.tr

³ Adres (Tüm yazarlar için) :Hacettepe Üniversitesi, Beytepe Yerleşkesi, Eğitim Bilimleri Bölümü 06800, Beytepe, Ankara, cgundeger@gmail.com

bilimsel ve teknik bilgi ile mesleki becerileri sağlayan dinamik bir kurum olarak toplumsal katmanlar arasında geçiş sağlamaktadır (Scott, 2002). Ayrıca farklı sosyal ve etnik yapılardan gelen öğrencileri kabul ederek ifade özgürlüklerine, yeni fikirlere açık, farklılıkları kabul eden öğrencilerin yetiştirilmesinde önemli bir yere sahiptir (Florida, Gates, Knudsen & Stolarick, 2006).

Son 25 yıllık dönemde yükseköğretimi yaygınlaştırma ve yükseköğretime katılımı artırma hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde siyasal bir amaç haline gelmiştir. Bu amacı gerçekleştirmeye yönelik çabaların önemli ölçüde başarıya ulaştığı sayısal verilerden anlaşılmaktadır (Ekinci, 2011). XXI. yüzyılın başında yükseköğretim yüksek bir taleple karşı karşıya kalmıştır. Özellikle, gelişmekte olan ülkelerde yükseköğretime olan talep katlanarak artmaktadır (Ekinci, 2009). Geçmiş yıllara ait veriler incelendiğinde, Türkiye’de yükseköğretime girişte yoğunlaşma yaşandığı ve bu yoğunluğun artarak devam edeceği söylenebilir (DPT, 2006).

Türkiye’de 2015 yılında yaklaşık 2 milyon kişi üniversiteye giriş sınavına başvurmuştur (ÖSYM, 2015). Yine Türkiye’de üniversite sayısına bakıldığında 2015 yılı Haziran itibariyle YÖK’ün listesinde 109 devlet ve 76 vakıf olmak üzere toplamda 193 üniversite öğretime devam etmektedir (YÖK, 2015). YÖK verilerinin ışığında 2015 yılında yükseköğretim kurumlarında toplamda 6 milyona yakın öğrenci eğitimine devam etmektedir. Bu istatistigin yaklaşık 5,5 milyonu devlet üniversitelerinde, yaklaşık yarım milyonu ise vakıf üniversitelerinde öğrenimine devam etmektedir.

Alanyazında öğrencilerin buldukları üniversiteyi seçmelerinde etkili olduğu düşünülen birçok boyut yer almaktadır. Bu boyutlardan bazıları, üniversitenin saygınlığı, istenen programın olması, aile ve arkadaşların etkisi, eve uzaklık, konaklama olanakları, burs imkânları, iş olanakları, sınav sonuçları, kalite, okurken çalışma imkânı, konum ve prestijdir (Baykar ve Şahin, 2011: 2; Verma, 2011; UCL, 2015). Birleşik Krallık’ta (2010) çeşitli üniversitelerde 1000 1. sınıf öğrencisiyle yapılan çalışmada okul ücreti, öğretim üyeleri, öğretim imkanları, üniversitenin saygınlığı, ve toplam masraflar üniversite seçimini etkileyen en önemli faktörler olarak yer almıştır. Bunların dışında konum, öğretim metodları, mesleğe hazırlama gibi boyutlarda üniversite seçiminde az da olsa role sahip olan nedenler olarak görülmüştür. Şahin, Zoraloğlu ve Fırat’ın çalışmasına göre (2011) öğrencilerin üniversiteden öncelikle gerçekleştirmesini bekledikleri işlevler arasında ilk sırada ‘mesleğe hazırlama’ bulunmaktadır. Alanyazın incelendiğinde meslek seçimini etkileyen faktörlerin genel olarak yetenek, ilgi, değer, inanç sistemi, aile, kültür, çevre, sosyoekonomik düzey olduğu görülmektedir (Savickas, 1991; Kuzgun, 2004).

Glassner ve Schapiro (2013), üniversite seçiminde öğrencilerin yanlış sebeplere dayanarak seçimler yapabildiklerini ve seçimlerinde öğrencilerin kişisel özellikleri ve mezun olacağı alanda kendisini geliştirmesine imkân sağlayacak olan üniversiteleri seçmelerini önermişlerdir. Bireylerin kişisel özelliklerini göz önünde bulundurmadan yapabilecekleri seçimler ile iş hayatında yeterli memnuniyete ulaşamayacakları düşünülmektedir. İşinden memnun olmayan bireylerin tükenmişlik yaşama durumu olasıdır. Kurumların başarısı, o kurumda çalışan bireylerin iş doyumlarının yüksek tutulması ile sağlanabilmektedir (Yılmaz ve Karahan, 2009). İş doyumunu genel anlamda, bireyin işinden ve mesleğiyle ilgili olan faktörlerden aldığı haz ve mutluluk olarak tanımlanmaktadır (Eğinli, 2009)

Artan üniversitelerle birlikte öğrencilerin üniversitelerden beklentilerinin ve memnuniyetlerinin de farklılık gösterdiği söylenebilir. Öğrencilerin üniversiteden beklentilerinin karşılanması sayesinde doyum düzeylerinin de artacağı; doyum düzeyinin artmasına bağlı olarak öğrencilerin okula olan bağlılıklarının, güdülerinin ve eğitimsel değerleri kabullenmelerinin de yükseleceği söylenebilir (Goodenow ve Grady, 1992). Benzer şekilde düşük okul doyumunun okula yabancılaşma ve okuldan

hoşnutsuzluk gibi olumsuz sonuçlara neden olabileceği görülmüştür (Fine, 1986). Bu açıdan bakıldığında öğrencilerin üniversitelerinden memnuniyetlerinin incelenmesi gereken bir faktör olduğu düşünülebilir.

Yukarıda bahsedilen boyutların ve faktörlerin Türkiye'deki durumunun belirlenmesi, ölçülmek istenen özelliğin algılanan büyüklüğü ile gerçek büyüklüğü arasındaki ilişkiyi göstermesi açısından önemlidir (Crocker ve Algina, 1986). Bu ilişkinin bir kurala bağlı olarak sayılarla ifade edilmesi “ölçekleme” şeklinde tanımlanmaktadır (Stevens, 1966).

Davranış bilimlerinin inceleme alanına giren zekâ, beceri, ilgi, tutum, kişilik vb. değişkenlerin çoğu fiziksel nitelikleri bilinmeyen ve bu nedenle de fiziksel boyutları tanımlanamayan değişkenlerdir. Fiziksel boyutları tanımlanamadığı için nasıl ölçüleceği de bilinmeyen bu değişkenleri ölçme yollarının bulunması, ölçme araçlarının geliştirilmesi ve ölçeklenmesi psikometri bilim dalının konuları içerisinde (Baykul ve Turgut, 1992).

Ölçekleme çalışmaları ilk olarak deneysel psikolojinin alt dalı olan ve fiziksel büyüklüklerin insan duyularınca nasıl algılandığını ortaya çıkarmayı amaçlayan psikofizik alanında başlamıştır. Psikofizik dalında başlayan gelişmeler psikolojinin ve sosyal bilimlerin diğer alanlarına da yayılmıştır. Psikometrideki gelişmelere paralel olarak ölçekleme teknikleri tek başına bir bilim dalı olma yoluna girmiştir (Baykul ve Turgut, 1992).

Ölçeklemede kullanılan deneysel yöntemler probleme uygulanan yaklaşıma göre yargı yaklaşımı ve tepki yaklaşımı olmak üzere başlıca iki kategoriye ayrılmaktadır. Yargı yaklaşımında amaç eldeki uyarıcıları, gözlemci veya bilirkişi yargılarına dayanarak belirlenmiş bir boyutta ölçeklemek iken tepki yaklaşımında amaç eldeki K tane uyarıcıyı N kişilik bir denek grubuna uygulayarak onların tepkilerini toplamaktır. Yargı yaklaşımında N tane gözlemcinin her birinden K tane uyarıcının her birinin uyarıcılık derecesini belli bir yöntemle belirtmesi istenir. Gözlemcinin görevi, her uyarıcının ölçekleme boyutundaki büyüklüğünü diğer uyarıcılara göre belirtmektir. Tepki yaklaşımında tepkiyi veren kişiler tarafsız bilirkişi rolünde değil, kendi tepkilerini belirten denek durumundadırlar. Bu durumda bu yöntemde bir deneğin görevi, uyarıcıların ölçekleme boyutundaki yerini tarafsızca tayin etmek değil, her uyarıcının ölçekleme boyutundaki yerini aynı boyuttaki kendi yerine göre belirlemektir. Thurstone yöntemleriyle ölçekleme yargı yaklaşımına ve Likert yöntemiyle tutum ölçeği geliştirme de tepki yaklaşıma ait tipik örneklerdir (Baykul ve Turgut, 1992).

Bu çalışmada kullanılan ikili karşılaştırma yöntemi yargı yaklaşımına dayalı yöntemdir. İkili karşılaştırma yönteminin uygulama alanı oldukça geniştir. İkili karşılaştırmalarla ölçekleme yöntemi başlangıçta tutum cümlelerinin ölçeklenmesinde kullanılmıştır (Baykul ve Turgut, 1992). Uyarıcının ikili olarak sunulabildiği her durumda uygulanabilir. Yöntem renkler, desenler vb. duyuşsal veya estetik değerlerin belirlenmesinde olduğu gibi yasaklama, savaş, din vb. konular hakkındaki görüşlerin değerlendirilmesinde de sıklıkla kullanılmaktadır (Guilford, 1954).

İkili karşılaştırma yönteminde N gözlemcinin U_j ve U_k gibi uyarıcının hangisinin S ölçekleme boyutundaki uyarıcılık değerinin daha büyük olduğu sorulur. Örneğin gözlemciler, belirtilen iki uyarıcıdan hangisinin “daha büyük”, “daha iyi”, “daha olumsuz” veya “daha iyi görünüşlü” olduğuna karar verirler. Bu noktada en önemli durum gözlemcinin her uyarıcı çiftten birini diğerine mutlaka tercih etmesi ve bu tercihlerden $s_j > s_k$ veya $s_j < s_k$ şeklinde eşitsizler elde edilmesidir. Gözlemcinin eşitlik veya ayırt edememe yargılarına izin verilmez (Baykul ve Turgut, 1992). Çünkü ikili karşılaştırma yönteminde bu eşitsizliklerden yararlanılarak uyarıcılara ait ölçek değerleri elde edilmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Ölçekleme, gözlemlerden ölçülere geçişin temel kurallarını ve başlıca yöntemlerini ortaya koyma amacı güden bilimsel bir çalışma alanıdır. Konuyu bu yönüyle ele aldığımızda; ölçekleme ölçme sürecinde nitel ayrımları gösteren gözlemlerden nicel ayrımları gösteren ölçülere geçişte çok önemli bir halkayı oluşturmaktadır (Anıl ve Güler, 2006). Alanyazın incelendiğinde ölçekleme ile ilgili az sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Tezbaşaran da (2004) yaptığı bir çalışmada konuyla ilgili çeşitli veri tabanlarını taramış ve bu konudaki çalışmaların çok sınırlı olduğunu rapor etmiştir (Akt: Kan, 2008). Ayrıca üniversite öğrencilerinin üniversiteyi tercih sebepleri ile ilgili Türkiye'deki durumu betimleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durumlar göz önüne alındığında araştırmanın alana katkı sağlayacağı söylenebilir.

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin üniversiteyi seçme nedenlerinin ikili karşılaştırmalar yöntemiyle belirlenmesidir. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

İkili karşılaştırma yöntemine göre öğrencilerin üniversiteyi tercih etme sebeplerinin ölçek değerleri,

- Tüm öğrenciler için nasıldır?
- Hacettepe Üniversitesi öğrencileri için nasıldır?
- Siirt Üniversitesi öğrencileri için nasıldır?
- Aksaray Üniversitesi öğrencileri için nasıldır?
- Tercihinden memnun olan öğrenciler için nasıldır?
- Tercihinden memnun olmayan öğrenciler için nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Türü

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin buldukları üniversiteyi tercih etme nedenlerini ikili karşılaştırma yöntemiyle ölçeklendirmek amaçlanmıştır. Araştırmada örneklemden elde edilen bulguların evrene genellenmesi amaçlanmamıştır. Bu nedenle çalışmanın betimsel araştırma niteliğinde olduğu söylenebilir (Karasar, 1982).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu 2012-2013 öğretim yılı Güz döneminde Hacettepe, Siirt ve Aksaray Üniversitesi'nde 1. ve 2. sınıfta okuyan toplam 863 öğrenciden oluşmaktadır. Üniversiteyi seçme nedenlerini daha kolay hatırlayabilecekleri öngörüsü ile araştırma grubunun 1. ve 2. sınıf öğrencilerinden oluşturulmasına dikkat edilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubu

<i>Üniversite</i>	<i>Tercihinden Memnun Olanlar</i>	<i>Tercihinden Memnun Olmayanlar</i>	<i>Toplam</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hacettepe</i>	356	64	420	%49
<i>Siirt</i>	101	172	272	%31
<i>Aksaray</i>	100	71	171	%20

Toplam	557	306	863	% 100
Yüzde	%65	%35	% 100	

Ölçme Aracının Hazırlanması

Üniversite öğrencilerinin üniversiteyi tercih etme nedenlerini oluşturan boyutların belirlenmesinde öncelikle alanyazın incelenmiştir (Baykar ve Şahin, 2011; Verma, 2011; UCL, 2015) göre bu boyutlar üniversitenin saygınlığı, istenen programın olması, aile ve arkadaşların etkisi, eve uzaklık, konaklama olanakları, burs imkânları, iş olanakları, sınav sonuçları, kalite, okurken çalışma imkânı, konum ve itibardan oluşmaktadır. Üniversite tercihinde etkili olabilecek bu boyutlar belirlendikten sonra rastgele seçilen 9 üniversite öğrencisi ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde öğrencilere “Okuduğumuz üniversiteyi seçmenizde hangi faktörler etkili oldu?” şeklinde açık uçlu bir soru sorulmuştur. Verilen cevaplardan yola çıkılarak ve alanyazın da dikkate alınarak,

- i. Üniversitenin eğitim kalitesi,
- ii. Üniversitenin sosyal ve fiziksel imkânları,
- iii. Üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal ve fiziksel olanakları,
- iv. Puan sıralamasındaki yeri,
- v. Aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması,
- vi. Ailemin isteği ve
- vii. Rehber uzmanın yönlendirmesi şeklinde 7 boyut belirlenmiştir.

Belirlenen 7 boyut hem sıralama yöntemine hem de ikili karşılaştırma yöntemine göre anket formuna yerleştirilmiştir. Anket formuna ilişkin 3 alan uzmanından görüş alınmış ve gerekli düzeltmeler yapılarak form uygulamaya hazır hâle getirilmiştir.

Veri Analizi

Hazırlanan anket formu üzerinde öğrencilerden üniversiteyi tercih etme sebeplerine ait 7 faktörü ikili karşılaştırmalar tablosunda daha önemli gördüklerine işaret koyarak belirlemeleri istenmiştir. Çalışmadan elde edilen verilere, belirlenen problemlerin ve alt problemlerin çözümlenmesine yönelik çeşitli işlemler uygulanmıştır. Bu süreçte izlenen yol aşağıda belirtilmiştir.

İkili karşılaştırma yöntemine göre öğrencilerin üniversiteyi tercih etme sebeplerinin 3. hâl ile çözümlenerek ölçek değerlerine ulaşılması sürecinde her alt problem için aşağıdaki işlemler yapılmıştır:

Belirlenen her alt problemin bağımsız değişkenleri için veri seti uygun hale getirilmiştir. Alt problemlerin bağımsız değişkenlerinin her bir veri seti için frekans matrisleri oluşturulmuştur. Frekans matrisine dayalı olarak oranlar matrisi ve birim normal sapmalar (Z) matrisi oluşturulmuştur. Z matrisi üzerinden 3. hâl eşitliği ile tam veri matrisinden ölçekleme işlemleri yürütülmüş ve ayırt etme yargılarının varyanslarının toplamlarının karekökleri, sürecin başında oluşturulan Z matrisinin elemanları ile çarpılarak S matrisi oluşturulmuştur. S matrisinin sütun elemanları toplanarak alt satırda Z toplam değerleri elde edilmiştir. Z toplam değerleri uyarıcı sayısına bölünüp en küçük değer 0'a kaydırılacak şekilde bütün ölçek değerleri elde edilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemine cevap verebilmek amacıyla 3. hâl denkleminde faydalanılmıştır. Bu amaçla frekans matrisleri, oranlar matrisleri ve Z matrisleri oluşturularak analize devam edilmiştir. Buna göre ikili karşılaştırma yöntemine göre öğrencilerin üniversiteyi tercih etme sebeplerinin ölçek değerleri tüm öğrenciler için aşağıda Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Tüm öğrenciler için belirlenen ölçek değerleri

Üniversite Tercih Sebepleri	Ölçek Değerleri	Sıralama
Üniversitenin eğitim kalitesi	0.234	2
Üniversitenin sosyal ve fiziksel imkânları	0.529	6
Üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal ve fiziksel olanakları	0.442	5
Puan sıralamasındaki yeri	0	1
Aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması	0.241	3
Ailemin isteği	0.342	4
Rehber uzmanın yönlendirmesi	0.885	7

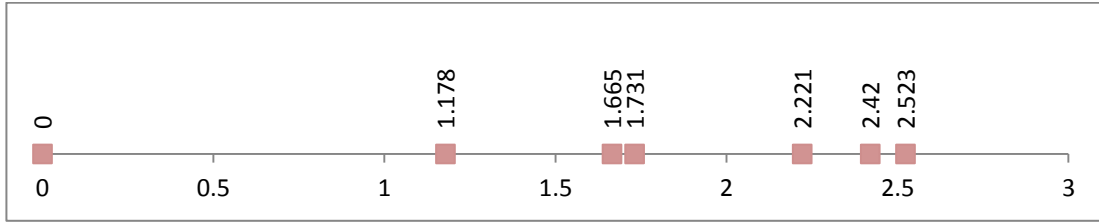

Tablo 2’ye göre tüm öğrenciler için üniversiteyi tercih etme sebepleri arasında en önemli faktörün **puan sıralamasındaki yeri** olduğu görülmektedir. Onu takiben sırasıyla üniversitenin eğitim kalitesinin, aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olmasının, aile isteğinin, üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal-fiziksel olanaklarının, üniversitenin sosyal-fiziksel imkânlarının ve son olarak da rehber uzman yönlendirmesinin geldiği söylenebilir.

İkili karşılaştırma yöntemine göre Hacettepe Üniversitesi öğrencileri için üniversiteyi tercih etme sebeplerinin ölçek değerleri aşağıda Tablo 3’te yer almaktadır. Tablo 3’e göre Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin tercih sebepleri arasında en önemli faktör **üniversitenin eğitim kalitesi**dir. Onu takiben sırasıyla puan sıralamasındaki yeri, üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal-fiziksel olanakları, üniversitenin sosyal-fiziksel imkânları, aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması, aile isteği ve son olarak rehber uzman yönlendirmesi gelmektedir.

Tablo 3. Hacettepe Üniversitesi öğrencileri için belirlenen ölçek değerleri

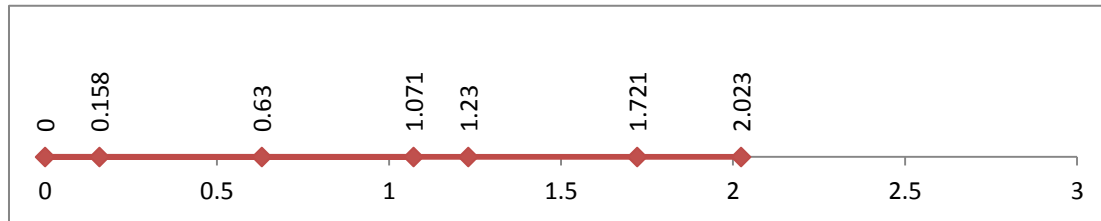
Üniversite Tercih Sebepleri	Ölçek Değerleri	Sıralama
Üniversitenin eğitim kalitesi	0	1
Üniversitenin sosyal ve fiziksel imkânları	1.731	4
Üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal ve fiziksel olanakları	1.665	3
Puan sıralamasındaki yeri	1.178	2
Aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması	2.221	5
Ailemin isteği	2.420	6
Rehber uzmanın yönlendirmesi	2.523	7

İkili karşılaştırma yöntemine göre Siirt Üniversitesi öğrencileri için üniversiteyi tercih etme sebeplerinin ölçek değerleri aşağıda Tablo 4'te yer almaktadır. Tablo 4'e göre Siirt Üniversitesi öğrencilerinin tercih sebepleri arasında en önemli faktör *aile isteği*dir. Onu takiben sırasıyla aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması, puan sıralamasındaki yeri, rehber uzman yönlendirmesi, üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal-fiziksel olanakları, üniversitenin sosyal-fiziksel imkânları ve son olarak eğitim kalitesi gelmektedir.

Tablo 4. Siirt Üniversitesi öğrencileri için belirlenen ölçek değerleri

Üniversite Tercih Sebepleri	Ölçek Değerleri	Sıralama
Üniversitenin eğitim kalitesi	2.023	7
Üniversitenin sosyal ve fiziksel imkânları	1.721	6
Üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal ve fiziksel olanakları	1.230	5
Puan sıralamasındaki yeri	0.630	3
Aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması	0.158	2
Ailemin isteği	0	1
Rehber uzmanın yönlendirmesi	1.071	4

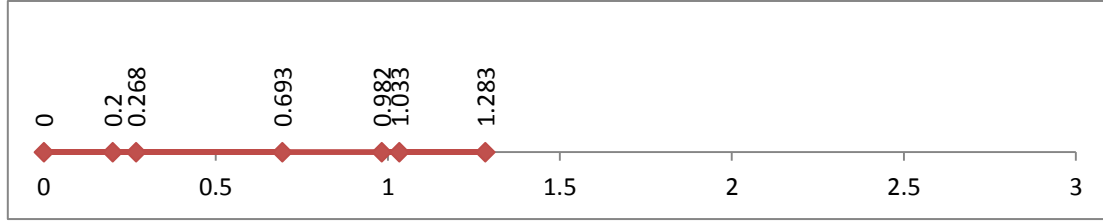

İkili karşılaştırma yöntemine göre Aksaray Üniversitesi öğrencileri için üniversiteyi tercih etme sebeplerinin ölçek değerleri aşağıda Tablo 5'te yer almaktadır. Tablo 5'e göre Aksaray Üniversitesi öğrencilerinin tercih sebepleri arasında en önemli faktör *aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması*dır. Onu takiben sırasıyla, aile isteği, puan sıralamasındaki yeri, rehber uzman yönlendirmesi, eğitim kalitesi, üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal-fiziksel olanakları ve son olarak üniversitenin sosyal-fiziksel imkânları gelmektedir.

Tablo 5. Aksaray Üniversitesi öğrencileri için belirlenen ölçek değerleri

Üniversite Tercih Sebepleri	Ölçek Değerleri	Sıralama
Üniversitenin eğitim kalitesi	0.982	5
Üniversitenin sosyal ve fiziksel imkânları	1.283	7
Üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal ve fiziksel olanakları	1.033	6

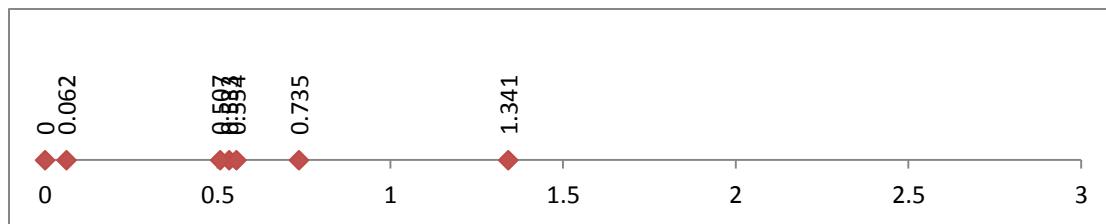
Puan sıralamasındaki yeri	0.268	3
Aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması	0	1
Ailemin isteği	0.200	2
Rehber uzmanın yönlendirmesi	0.693	4

İkili karşılaştırma yöntemine göre okulundan memnun olan üniversite öğrencileri için üniversiteyi tercih etme sebeplerinin ölçek değerleri aşağıda Tablo 6'da yer almaktadır. Tablo 6'ya göre okulundan memnun olan üniversite öğrencilerinin tercih sebepleri arasında en önemli faktör **üniversitenin eğitim kalitesidir**. Onu takiben sırasıyla puan sıralamasındaki yeri, üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal-fiziksel olanakları, üniversitenin sosyal-fiziksel imkânları, aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması, aile isteği ve son olarak rehber uzman yönlendirmesi gelmektedir.

Tablo 6. Okulundan memnun olan üniversite öğrencileri için belirlenen ölçek değerleri

Üniversite Tercih Sebepleri	Ölçek Değerleri	Sıralama
Üniversitenin eğitim kalitesi	0	1
Üniversitenin sosyal ve fiziksel imkânları	0.533	4
Üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal ve fiziksel olanakları	0.507	3
Puan sıralamasındaki yeri	0.062	2
Aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması	0.554	5
Ailemin isteği	0.735	6
Rehber uzmanın yönlendirmesi	1.341	7

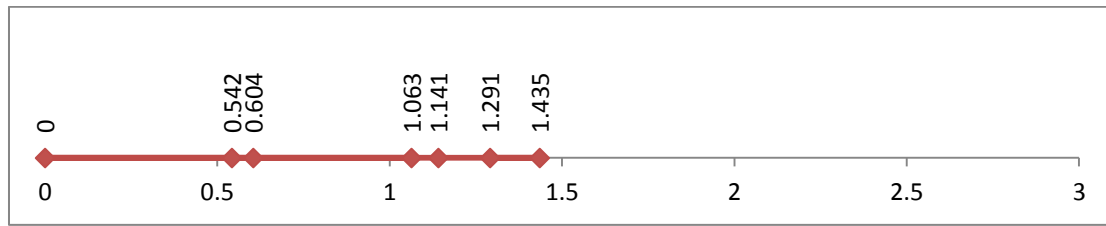

İkili karşılaştırma yöntemine göre okulundan memnun olmayan üniversite öğrencileri için üniversiteyi tercih etme sebeplerinin ölçek değerleri aşağıda Tablo 7'de yer almaktadır. Tablo 7'ye göre okulundan memnun olmayan üniversite öğrencilerinin tercih sebepleri arasında en önemli faktör **aile isteğidir**. Onu takiben sırasıyla aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması, puan sıralamasındaki yeri, rehber uzman yönlendirmesi üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal-fiziksel olanakları, eğitim kalitesi ve son olarak üniversitenin sosyal-fiziksel imkânları gelmektedir.

Tablo 7. Okulundan memnun olmayan üniversite öğrencileri için belirlenen ölçek değerleri

Üniversite Tercih Sebepleri	Ölçek Değerleri	Sıralama
Üniversitenin eğitim kalitesi	1.291	6
Üniversitenin sosyal ve fiziksel imkânları	1.435	7
Üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal ve fiziksel olanakları	1.141	5
Puan sıralamasındaki yeri	0.604	3
Aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması	0.542	2
Ailemin isteği	0	1
Rehber uzmanın yönlendirmesi	1.063	4

Analiz sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin üniversiteyi tercih sebeplerindeki en önemli faktörün puan sıralamasındaki yeri olduğu söylenebilir. Üniversite tercihinde Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin en fazla üniversitenin eğitim kalitesini göz önünde bulundurdıkları; Siirt Üniversitesi öğrencilerinin ise tercihlerinde aile isteklerine göre davrandıkları yorumu yapılabilir. Üniversite ayrımı olmaksızın okulundan memnun olan öğrenciler için en önemli tercih sebebi üniversitenin eğitim kalitesiyken memnun olmayan öğrenciler için bu sebep aile isteğidir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre, üniversite ve memnuniyet ayrımı yapmaksızın tüm öğrenciler için üniversite tercih sebepleri arasında en önemli faktörün puan sıralaması; en az önemli görülen faktörün ise rehber uzmanın yönlendirmesi olduğu söylenebilir. İkinci önemli faktör ise üniversitenin eğitim kalitesidir.

Sadece Hacettepe Üniversitesi örneklemini düşünüldüğünde öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen en önemli faktörün (yöntem ayırt etmeksizin) üniversitenin eğitim kalitesi olduğu; bunu takiben sırasıyla puan sıralamasındaki yeri, üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal-fiziksel olanakları, üniversitenin sosyal-fiziksel imkânları, aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması, aile isteği ve son olarak rehber uzman yönlendirmesinin geldiği görülmektedir.

Sadece Siirt Üniversitesi örneklemini düşünülürken en önemli faktör *aile isteğidir*. Sonrasında sırasıyla aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması, puan sıralamasındaki yeri, rehber uzman yönlendirmesi, üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal-fiziksel olanakları, üniversitenin sosyal-fiziksel imkânları ve son olarak eğitim kalitesi gelmektedir.

Sadece Aksaray Üniversitesi öğrencilerine bakıldığında *aile veya arkadaş çevresi ile aynı/yakın ilde olması* en önemli faktör olarak görülmüştür. Sonrasında sırasıyla, aile isteği, puan sıralamasındaki yeri, rehber uzman yönlendirmesi, eğitim kalitesi, üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal-fiziksel olanakları ve son olarak üniversitenin sosyal-fiziksel imkânları gelmektedir.

Okuduğu üniversiteden memnun olan öğrenciler için en önemli tercih sebebi üniversitenin eğitim kalitesi iken; okuduğu üniversiteden memnun olmayan öğrenciler için en önemli tercih sebebi puan sıralamasındaki yeridir.

Bu çalışmaya ek olarak Türkiye'nin farklı bölgelerindeki üniversitelerde benzeri çalışmalar yapılarak üniversite öğrencilerinin seçimlerinde etkili olan faktörler bölge, üniversitenin büyüklüğü, cinsiyet, sosyoekonomik durum ve benzeri açılardan değerlendirilerek karşılaştırmalar yapılabilir. Ayrıca seçiminden memnun olan ve olmayan öğrenciler için nitel çalışmalar yapılarak gelecekte üniversite seçimi yapacak öğrencilerin hayatlarıyla ilgili verecekleri bu kararın daha sağlam temellere dayandırılması sağlanacaktır.

Kaynakça

- Balkar, B. ve Şahin, S. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteyi Seçme Nedenleri ve Üniversitelerine Yükledikleri Roller. Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar (UYK-2011)27-29 Mayıs 2011, İstanbul; 3. Cilt / Bölüm XIV / Sayfa 2055-2063.
- Baykul, Y. ve Tugut, M. F. (1992). Ölçeleme Teknikleri: Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Crocker, L. ve Algina, J. (1986). *Introduction to Classical and Modern Test Theory*. Florida: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- DPT (2006). *Bilgi Toplumu Stratejisi Sosyal Dönüşüm Mevcut Durum Tespiti Nihai Rapor*.<http://www.bilgitoplumu.gov.tr/btstrateji/BTS%20-%20MDT%20-%20Sosyal%20Donusum%20-%20Nihai.pdf>. Erişim Tarihi:18.05.2012
- Ekinci, C. E. (2009). Türkiye'de Yükseköğretimde Öğrenci Harcama ve Maliyetleri. *Eğitim ve Bilim*, 34 (154), 119 –133.
- Ekinci, C. E. (2011). Bazı Sosyoekonomik Etmenlerin Türkiye'de Yükseköğretime Katılım Üzerindeki Etkileri. *Eğitim ve Bilim*, 36 (160), 281 – 297.
- Fine, M. (1986). Why urban adolescents drop into and out of public school. *Teachers College Record*, 87(3), 393-409
- Florida, R., Gates, G., Knudsen, B. & Stolarick, K., (2006). *The University and the Creative Economy*,
- Glasner, B. ve Schapiro, M. (2013). "The Right Reasons to Pick a College". Los Angeles Times 23 Ağustos 2013.
- Goodenow, C., & Grady, K.E. (1993). The relationship of school belonging and friend's values to academic motivation among urban adolescent students. *Journal of Experimental Education*, 62(1), 60-71.

Guilford, J. P. (1954). *Psychometric Methods*. New York: McGraw-Hill.

Karasar, N. (1982). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Matbaş Matbaacılık ve Ambalaj Sanayi.

Kuzgun, Y. (2004). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ÖSYM (2015). “2015-YGS SAYISAL BİLGİLER”

<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2015/YGS/2015YGSSAYISALBILGILER19032015.pdf> Erişim Tarihi 1 Kasım 2015.

Savickas, M. L. (1991). The meaning of work and love: career issues and interventions. *Career Development Quarterly*, 39, 315-324.

Scott, P. (2002). Küreselleşme ve üniversite: 21. yüzyılın önündeki meydan okumalar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2(1), 193–208.

Stevens, S.S.(1966). *Handbook of Experimental Psychology*. NewYork: John Willeyand Sonsİne.

UCL, (2015). “10 reasons for choosing us” <http://www.ioe.ac.uk/studentInformation/1025.html> Erişim Tarihi. 6 Eylül 2015

Verma, S. (2011). “10 top reasons to choose Harvard University”. <http://studyusa.learnhub.com/lesson/19869-10-top-reasons-to-choose-harvard-university>. Erişim Tarihi 5 Aralık 2015

Yılmaz, H., Karahan, A. (2009) “Bireylerin Kişisel Özellikleri Yönünden İş Doyum Düzeylerine Göre Tükenmişlikleri: Afyonkarahisar İlinde Bir Araştırma” *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* Y.2009, C.14, S.3 s.197-214.

YÖK, (1991). YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU

<http://www.yok.gov.tr/documents/10279/29816/2547+say%C4%B1%C4%B1%20Y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim+Kanunu/f439f90b-7786-464a-a48f-9d9299ba8895>. Erişim Tarihi 12 Nisan 2015

YOK (2015) Yüksek Öğretim Bilgi Sistemi <https://istatistik.yok.gov.tr/> Erişim Tarihi 9 Aralık 2015

YÖK, (2015). <http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz> Erişim Tarihi 11 Mayıs 2015

Extended Abstract

There are many reasons of university students for selectin of their university. Some of these reasons are university's reputation, effect of family or friends, distance to home, accommodation, scholarship opportunities, business opportunities, exam results, quality, opportunity to work while studying, the position and prestige. It worths investigating these reasons' ranking which takes place in the literature on Turkish students. Based on the relations and some rules, this process is called as scaling.

Intelligence, skills, interests, attitudes, personality are take place in the area of behavioral sciences and these has not physical property. Since physical magnitude cannot be identified, finding measurement tools and development of these tools are in the subjects of science psychometry.

The purpose of this research is to determine the reasons of selections of university by pair-wise method. In this context, answers are examined the following questions.

Scale values of the factors for their choice of university by the pairwise comparison method;

- a) For all students?
- b) For Hacettepe university students?
- c) For Siirt university students?
- d) For Aksaray university students?
- e) For students glad with their choices?
- f) For students who are not glad with their choices?

In this study it is examined that reasons of selections of university by pair-wise method. The findings obtained from the sample in this study is not intended to be generalized to the universe. Thus, this study is a descriptive research work.

This study is carried out with participants of university students in Hacettepe, Siirt and Aksaray in 2012-2013 fall semester. Questionnaire includes both demographical information of students and seven factors thought as effective on selecting a university. For study 863 data are seen as appropriate.

Primarily, literature is examined for student's selection of university. Since there is not any study related with this research in Turkey, foreign sources are taken into account. Moreover, face to face interview are done with 9 students about reasons of their choices. According to the literature and face to face interviews 7 factors are selected for the questionnaire.

The, various treatments have been applied to data obtained from the study in the resolution of identified problems. The scale value of reasons for choosing the university students were reached by analyzing the binary comparison method 3. Condition.

According to the results of analyses for pair-wise methods, score ranking placement is seen as the most important factor by all students. For Hacettepe University students, university's quality of

education is seen in the first place, for Siirt University's student's family demand is seen as the most important factor. Another result, score ranking placement is seen as the most important factor for students who are glad or not glad with their choice.